

Buletin de ISTORIA PRESEI

Director:
CONSTANTIN POENARU

ISSN 2359 – 778X

ISSN-L 2359 – 778X

Din sumar:

- **Primul număr al Buletinului – primit cu căldură și interes**
- **Congresul ARIP se ține, totuși, între 4-5 aprilie 2014 la Galați**
- **Demersurile noastre dau roade: ARIP începe să revină la viață !**
- **Leca Morariu – cu redacția în pribegie (I)**
- **Decanul istoricilor presei române la 90 de ani – Ion Hangiu**
- **Istoria presei în muzeele lumii: Washington și Ploëmeur (Franța)**

Redacția ziarului județean “Orizont” din Rm. Vâlcea, în 1973. De la stânga la dreapta, rândul din spate: Ion Țuca, Constantin Poenaru, Gheorghe Cârstea (red. șef), Constantin Bulacu (secr.gen.red.), Ion Ciobanu; **rândul din față:** Pavel Tânjală, Mihai Bușe, Constantin Șorega, Țirdea și Dinescu (dactilografe), Crina Pușchilă, Nicoleta Bellu, Maria Bulacu, Elena Pavelescu (administrator), Ileana Anghelescu (secretară), Constantin Apostol, contabilă, Dumitru Opincaru, Marilena Tutilă, Lucian Avramescu, Iulian Model, Lucian Pavel.

Buletin de ISTORIA PRESEI

Publicație lunară a Centrului Român de Istorie a Presei,
primul institut particular de studii și cercetări, creat oficial la 24 ianuarie 2014

Primul număr al Buletinului, primit cu căldură și interes

Conceput în mare grabă, dar proiectat de câțiva ani, "Buletin de Istoria Presei" (BIP) a fost difuzat prin e-mail între 24 ianuarie - 10 februarie a.c. și s-a bucurat de un interes neașteptat, fiind bine primit. Am transmis publicația mai întâi unor colegi din Asociația Română de Istorie a Presei (chiar dacă eu mi-am dat demisia din aceasta), ca semn de apreciere a participării împreună la congresele naționale din 2009, 2010, 2011 și 2013, precum și câtorva prieteni gazetari sau profesori în învățământul superior. Apoi l-am trimis la toate bibliotecile județene și la un număr de zece biblioteci universitare, altele decât cele beneficiare – alături de Biblioteca Națională a României și Biblioteca Academiei - de exemplarele tipărite conform Legii depozitului legal.

Din păcate, nu am avut adresele de e-mail ale tuturor membrilor ARIP și nici ale celor cu preocupări constante în domeniul Istoriei presei.

Foarte rapid, au sosit numeroase confirmări de primire a publicației, însoțite de călduroase felicitări și urări de reușită, unele sugestii de studii viitoare, promisiuni de colaborare, sau, dimpotrivă, sincere păreri de rău că deocamdată programul încărcat al unora dintre adresanți nu le permite să scrie și pentru BIP. Am primit și sfaturi prietenești de a nu părăsi ARIP, în ciuda evidentelor disfuncționalități ale asociației în ultima vreme.

Au fost și observații pertinente privind tonul mult prea "pamfletar" al unora dintre materialele primului număr, dar și două refuzuri clare de a mai primi Buletinul în viitor.

● **Viorel Frîncu (Buzău):** "Consimt la atitudinea dv. și vă felicit", ne-a transmis încă din 26 ianuarie neobositul cercetător al istoriei presei buzoiene, autor de cărți și studii importante în domeniu, dându-ne curaj și confirmare că mergem pe drumul care trebuie.

● **Liviu Papuc (Iași):** "Bravo! Îmi place!" a exclamat în stilul-i caracteristic amicul meu de la Biblioteca Centrala Universitară "Mihai Eminescu" de la poalele Copoului. El știe câtă putere de muncă și determinare pot avea când îmi pun ceva în cap. Dovadă: sutele de note și comentarii cu care am umplut subsolul paginilor din "Jurnal vâlcean (1944-1948)" al lui Leca Morariu, publicat în 2012 la TipoMoldova din Iași într-o ediție îngrijită de noi împreună.

● **Marian Petcu (București):** Distinsul profesor universitar, coordonator al unei echipe de 120 de "contributori" (printre care și eu) care a realizat monumentală "Istorie a jurnalismului din România în date" (Ed. Polirom, 2012), s-a arătat mirat de gestul meu, îndeosebi în ceea ce privește "pornirea unui nou periodic". Deși i-am dezvăluit planul meu încă de acum un an-doi, inclusiv despre Centrul Român de Istorie a Presei, ca alternativă mai dinamică și mai flexibilă la ARIP. Nu l-am mai contactat în ultimele luni, tocmai pentru a nu se crede că ne-am înțeles cumva împreună de a crea o altă asociație, rivală ARIP.

● **Ion Soare (Rm.Vâlcea):** Profesor, arhivist, editor de colecții de documente vechi, îndeosebi slave, scriitor și "făcător" de ziare după 1989, conduce în prezent publicația culturală "Forum V". Spicuiesc din mai-lungul mesaj: "Faptul că te-ai "înghămat" nu numai la un ONG nou (și de asemenea importantă și anvergură), dar și la un "oficios" al acestuia, dovedește nu numai curaj, ci și energie. Cunoscându-ți competențele și puterea de muncă, nu mă îndoiesc de faptul că noua . . . "ARIP-ă" care ți-a crescut, îți va face zborul mai înalt și îți va satisface pe de-a întregul cunoscutul dinamism și dorința de a realiza o structură vie și o revistă pe măsură. Într-adevăr, universitarii sunt deseori înclinați să facă cercetare din birou sau din cărți ("carte din carte"), ignorând practica, "terenul". [...] În limita timpului, [...] voi încerca să-ți trimit ceva pentru numărul din februarie; pentru cel din martie, în mod sigur! Cu prietenie și admirație sincere, Ion Soare - modest lucrător (și) pe ogorul presei vâlcene."

● **George Anca (București):** Poet, indianist, traducător și animator cultural, e entuziasmat de proiectele mele și-mi promite sprijin în desfășurarea unor evocări de istoria presei bucureștene la Centrul Cultural al Sectorului 2 din str. Calderon nr.29, unde el ține deja o interesantă acțiune culturală lunară intitulată "Colocviile de marți".

● **Gabriela Rusu-Păsărin (Craiova):** Profesoară universitară în Bănie, reporter radio binecunoscut și organizator priceput al mai multor reuniuni științifice de istorie a presei, doamna este nu doar o femeie admirabilă, dar și un om de o civilitate exemplară. *“Am primit Buletinul - ne scrie ea cu eleganță și diplomație -, vă doresc succes într-o muncă deloc ușoară Sărut mâna, Doamnă!*

● **Petre Cichirdan (Rm.Vâlcea):** Vechiul meu prieten din liceu, când scriam pe coli rupte din caietele de matematică o mulțime de reviste manuscrise (“Universul”, “Dacia”, “Balenele”, “Neamul românesc”, “Cotidian” etc.), este acum director, editor, fondator și realizator unic al mai multor reviste culturale, precum “Povestea vorbii”, “Cultura vâlceană” (pe care am reprezentat-o la mai toate congresele naționale de istorie a presei la care am participat), “Seniorii”, “Forum”, “Cenaclul artelor 21” ori site-ul “CulturaArsMundi” (pe care se poate citi și acest Buletin în format PDF). În această calitate de “gazetar multilateral dezvoltat” și amic nu s-a sfiit să-mi trimită mai multe observații extrem de minuțioase și de critice după lectura primului număr din Buletin. Am fost atacat fără menajamente, în primul rând, pentru **tehnoredactarea primitivă**, căci eu abia mă chinui cu un Word “antic și de demult”, fiind dificil să mă pot ridica la înțelegerea tehnică a unui QuarkXPress sau Corel, apoi pentru utilizarea excesivă (după el!) a sublinierilor, **boldatelor** sau *italicelor*. Mi-a semnalat însă și o greșeală mare de corectură scăpată în legenda unei fotografii. Nu știu dacă mă credeți, dar îmi plac mai mult criticile sănătoase și la obiect, decât elogiile de complezență!

● **Răduț Bilbâie (București):** Cu toate că l-am criticat mult prea dur în primul nr. al BIP, lucru pentru care mi-am cerut scuze imediat prin e-mail, mi-a trimis un mesaj extrem de politicos și civilizat, plin de înțelegere și chiar speranță într-o colaborare viitoare. Dacă nu mi s-ar fi cerut expres să nu-l fac public, acest mesaj, intitulat sugestiv “Nedumeriri și colegiale urări”, ar fi trebuit citat în întregime pentru modul cum se poate corespunda și colabora între diverși cercetători. Faptul că mi s-a adresat cu “stimate coleg”, el care nu este doar general de armată (al doilea după regretatul Constantin Antip, în domeniul istoriei presei), ci și universitar, arată că între mediul academic și celelalte domenii de activitate intelectuală nu există incompatibilități cum cred două doamne conf.univ.dr. care s-au simțit vexate de gestul meu de independență creatoare și asociativă.

● *Despre mesajele celor două conf.univ.dr. – în nr.3 al BIP.*

● **Biblioteca Universității “Lucian Blaga” Sibiu:** Ne-a răspuns, la 5 febr. a.c., însăși directoarea Bibliotecii, Maria-Radu Volovici, care ne-a comunicat următoarele: *“Buna ziua, Vă mulțumim și îl vom face cunoscut [Buletinul – n.n.] prin salvarea lui în biblioteca digitală a Bibliotecii ULBS. Vă dorim succes și numai bine”.*

● **Biblioteca Județeană Timiș:** A confirmat, tot la 5 febr. a.c., primirea BIP printr-un e-mail trimis de dl Sebastian Ciocan, de la Serviciul Comunicarea Colecțiilor. Îi mulțumim cordial.

● **George Achim (Rm. Vâlcea):** Membru al Uniunii Scriitorilor și redactor-șef în prezent la revistele culturale *Semn* și *Țânțarul*, ne promite unele colaborări, chiar dacă nu este un veritabil și împătimit istoric al presei.

● **Maria Danilov (Chișinău):** Distinsa doamnă de dincolo de Prut, care luminează cu prezența sa Congresele anuale de istorie a presei, aducând de fiecare dată prețioase informații la cunoașterea trecutului nostru jurnalistic, ne-a adresat cuvinte atât de sincere și de sensibile încât ne-a emoționat profund. Deși ne-a înțeles frământările și chiar frustrările legate de disfuncționalitățile din cadrul ARIP, ne-a cerut să nu ne dăm demisia și să participăm, totuși, la Congresul de la Galați. Împreună, zice dânsa, putem face multe lucruri bune. Da, așa este. Dar pentru mine “timpul nu mai are răbdare”. Așa că îmi voi vedea de noul drum pe care am apucat-o, creând un nou centru de interes pentru cercetătorii din domeniul istoriei presei, dar acordând în continuare tot respectul și toată considerația pentru munca de cercetare a prietenilor și cunoșcutilor mei din asociație, pe care o voi face cunoscută oricâte ori voi avea prilejul.

● **Maria Crasnoșanu (Muzeul Presei “Sever Bocu” din Jimbolia):** Bucuroasă că există, în sfârșit, un periodic în care să poată prezenta activitățile desfășurate în cadrul Muzeului Presei, pentru a le face cunoscute și aceluia care nu știu de adresa site-ului muzeului, ne-a și trimis două scurte corespondențe, asortate cu câteva fotografii, pe care le vom prezenta, pe scurt, chiar în acest număr al BIP. Restul fotografiilor neutilizate le vom posta pe site-ul Centrului Român de Istorie a Presei (aflat în lucru) și, la nevoie, le vom mai folosi pentru ilustrarea unor numere viitoare ale BIP.

● **Vali Corduneanu (fost director al Muzeului Presei “Sever Bocu” din Jimbolia – acum în Germania):** Ne-a trimis o frumoasă corespondență din apropiere de Dortmund, unde s-a mutat împreună cu familia, împărțându-ne câteva din gândurile sale după cei câțiva ani de activitate la Muzeu, între care multe bucurii și satisfacții, dar și câteva amare neîmpliniri. Publicăm această corespondență în paginile următoare.

● **Tiberiu Aniniș (Muzeul Județean Vâlcea):** Dincolo de salutările amicale și urările de succes, avem promisiunea că ne va trimite lista ziarelor și revistelor dinainte de 1944 aflate în păstrarea muzeului, ca și o listă a publicațiilor periodice ce se găsesc la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale (urâtă denumire!). Așteptăm.

Către Cititori !

Vă așteptăm gândurile, opiniile, sugestiile, criticile și colaborările cu cea mai mare dragoste. Fiți alături de noi! Fiecare informație despre trecutul publicațiilor sau ziaristilor, al radio TV sau tipografiilor constituie încă un grăunte uriaș pus la temelie Istoriei Presei.

NU UITAȚI: Ne puteți citi zilnic și pe site-ul culturaarsmundi.ro.

**Asociația Română de Istorie a Presei,
în colaborare cu Universitatea „Dunărea de Jos”
și Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați
organizează cea de-a VII-a ediție a Congresului Național de Istorie a Presei**

PRESA PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL Galați, 4-5 aprilie 2014

Consiliul științific:

Președinte: Prof.univ.dr. Ilie Rad, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, președinte al ARIP.

Membri: conf.univ.dr. Marian Petcu, prof.univ.dr. Ion Zainea, conf.univ.dr. Silvia Grossu, conf.univ. dr. Aurelia Lăpușan, conf.univ.dr. Gabriela Rusu-Păsărin, lect.univ.dr. Vasile Ilinca, lect.univ.dr. Florin Șperlea, dr. Adrian Pandeia.

Comitetul organizatoric:

Lect.dr. Cătălin Negoită, prof.dr. Simona Antofi, conf.dr. Alina Crihană, conf.dr. Nicoleta Ifrim, lect.dr. Oana Cenac, lect.dr. Grigore Lazarovici, lect.dr. Sorin Preda, asist.dr. Daniela Bogdan, asist.dr. Matei Damian – toți de la Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos”, și dr. Zanfir Ilie, director Biblioteca Județeană V.A. Urechia Galați.

Scopul Congresului este acela de a stimula interesul comunității științifice în privința istoriei presei, de a încuraja cooperarea și crearea unei rețele de cercetare în acest domeniu, precum și de a asigura un cadru de dezbateri academice privind problemele cu care se confruntă acesta.

Această ediție a Congresului Național de Istorie a Presei dorește să aducă în atenția societății academice un subiect insuficient cercetat: *presa Primului Război Mondial*. „Marele război”, așa cum a rămas întipărit în memoria presei francofone, a fost surprins în ipostazele sale politice, diplomatice și militare, dar și din perspectiva tragediilor umane, individuale sau colective, de numeroși jurnaliști, români sau străini. Întrucât se împlinesc o sută de ani de la declanșarea primei conflagrații mondiale, am găsit de cuviință să dedicăm acestui eveniment întregul spațiu al congresului.

Teme propuse:

Presa românească și poziționarea sa în anii neutralității (1914-1916), Jurnaliști „pro-antantiști” vs. jurnaliști „pro-centriști” între anii 1916-1918, Presa armatei germane de ocupație (1916-1918), Jurnaliști și ostași, Presa basarabeană – problematica războiului și a unirii (1916-1918), Reflectarea României în presa străină (1914 – 1918), Reflectarea marilor bătălii ale armatei române în presa autohtonă (1916-1918), Presa românească – despre marile decizii din Primul Război Mondial.

Condiții de participare și informații preliminare:

Propunerile trebuie trimise organizatorilor în format electronic (MS Word, Times New Roman, 12p./1,5r.) pe adresa conferencearip2014@gmail.com și trebuie să cuprindă: un abstract (între 300 și 500 de cuvinte), un scurt CV (max. o jumătate de pagină) și formularul de înscriere atașat invitației.

Conferința se va desfășura pe secțiuni, iar prezentarea nu trebuie să depășească 15 minute. Data limită pentru trimiterea rezumatelor este **1 martie 2014**. Decizia de acceptare sau nu a intervenției va fi anunțată prin e-mail până la **15 martie 2014**.

Lucrările acceptate pentru prezentare vor fi selectate printr-un proces de peer-review și publicate ulterior într-un volum colectiv la o editură recunoscută sau în Revista Română de Istoria Presei. Termenul limită pentru trimiterea textului integral al intervenției pe adresa conferencearip2014@gmail.com este **15 mai 2014**. Trebuie respectate condițiile minime pentru redactarea textelor: MS Word, Times New Roman, 12p./1,5r., max. 15 pagini, imaginile în format jpg trimise și separat de text.

De reținut: Se percepe taxă de participare de **50 RON**, urmând ca organizatorii să asigure materialele promoționale și masa participanților. Taxa se achită în momentul înscrierii, la primirea mapelor. Cheltuielile cu transportul și cazarea revin fiecărui participant, informații privind posibilitățile avantajoase de cazare vor fi puse la dispoziție în timp util.

Salutăm intervenția promptă a președintelui ARIP la solicitarea noastră (cam iritată, ce-i drept!) din numărul anterior al Buletinului și reacția organizatorilor de la Galați, care au configurat rapid coordonatele congresului de anul acesta, salvând astfel o acțiune ce părea mai mult decât incertă.

Publicăm invitația trimisă potențialilor participanți (nu și nouă, însă!), așa cum am primit-o prin amabilitatea unei Doamne, om de aleasă ținută morală, universitar și cercetător remarcabil.

Sperăm să fie încă o ediție de succes, spre folosul științei și al istoriei presei!

Demersurile noastre dau roade: ARIP începe să revină la viață !

Așadar, „micul scandal” iscat de noi în urmă cu câteva săptămâni a început să dea roade benefice atât pentru activitatea Asociației Române de Istorie a Presei, cât și pentru organizarea Congresului de anul acesta (după cum ați putut afla din pagina anterioară).

În data de 4 februarie a.c., orele 19:34, dl. Ilie Rad, președintele ARIP, ne-a trimis prin e-mail următoarea scrisoare-circulară: „*Stimați colegi, Va trimit o scurta stare privind Congresul al VII-lea al ARIP, cu rugăminta sa "diseminați" (cum se spune acum) informația, eventual sa o publicați în ziarele și revistele la care colaborați. Adaug și frumoasa sigla ARIP. Cu stima, Ilie Rad*”.

În atașament ne-a expediat și următoarea Notă, pe care o reproducem întocmai, pentru a arăta că noi nu avem nimic nici cu dl. Ilie Rad, nici cu ARIP, ci doar cu lipsa de comunicare și de acțiune:

Al VII-lea Congres Național de Istorie a Presei

Asociația Română de Istorie a Presei (ARIP), în colaborare cu Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați și Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați organizează, în perioada 4-5 aprilie a.c., al VII-lea Congres Național de Istorie a Presei din România.

Tema conferinței acestui congres este *Presa Primului Război Mondial*.

Conferința inaugurală va fi susținută de domnul Acad. **Răzvan Theodorescu** și se intitulează *De la “Televiziunea Liberă” la televiziunea normală. 1990-1992* (conferințele anterioare, la cele mai recente congrese ARIP, au fost susținute de Acad. Eugen Simion, Acad. Marius Sala, Acad. Mihai Cimpoi, Acad. Nicolae Dabija, Acad. Dan Berindei).

Programul congresului cuprinde, ca de obicei, dezbateri în plen și pe secțiuni, lansări de cărți, vizite la obiective cultural-istorice din Galați, o excursie pe Dunăre etc.

Cele șase congrese organizate până în prezent de ARIP au fost găzduite de universități prestigioase din Arad, Iași, Pitești, Constanța, Chișinău și București. De asemenea, ceea ce mai individualizează aceste congrese, în contextul zecilor de manifestări științifice și culturale, cele mai multe organizate pe bani publici, în urma cărora nu rămâne nimic, este că, după fiecare Congres, noi tipărim lucrările în volume, care intră astfel în circuitul științific național și chiar internațional. Am tipărit astfel: Marian Petcu (coord.), *Studii și cercetări de istorie a presei*, “Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2008; *Studii și cercetări de istorie a presei*, Editura Junimea, Iași, 2009; Gabriela Rusu-Păsărin (coord.), ***Presa locală și regională românească, în context european, Editura Independența Economică, Pitești, 2010***; Aurelia Lăpușan (coord.), *Presa română interbelică – între mitologizare și recuperare critică*, Ovidius University Press, Constanța, 2011; Silvia Grossu (coord.), *Mass-media, între document și interpretare. Studii și cercetări de istorie a presei*, Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat a Moldovei, Chișinău, 2012; Răduț Bîlbîie, Florin Șperlea, Mihaela Teodor (coordonatori), *Jurnalismul – o preocupare a elitei*, Editura Tritonic, București, 2013.

Cei care doresc să participe la congres sunt rugați să trimită titlul comunicării și un scurt rezumat pe adresa conferencearip2014@gmail.com, până la data de **1 martie 2014**. Detalii privind condițiile de participare pot fi găsite pe site-ul oficial ARIP (www.arip.ro). Ilie Rad, Președintele ARIP.

În aceeași zi de 4 februarie, dar cu două minute mai devreme, la orele 19:32, un anume domn Marius Mureșan, care nu știu cine este, ne transmite și el un mesaj prin e-mail, în care ne vorbește însă în numele ARIP - care a revenit la viață! Pune întrebări, solicită răspunsuri, roagă să se plătească cotizația anuală, cere colaborări pentru revistă.

„Buna seara, Va contactam din partea domnului profesor Ilie Rad, pentru a clarifica anumite lucruri legate de Asociația Română de Istoria Presei (ARIP). Pentru bunul mers al lucrurilor, am dori să ne ajutați în următoarele chestiuni:

1. Care numere recente din revista ARIP v-au parvenit și care ar trebui să vi le trimitem prin posta sau alta modalitate?
2. Dorim să actualizăm dicționarul membrilor ARIP și de aceea vă rugăm să ne trimiteți datele dumneavoastră actualizate, pentru a fi postate pe site-ul asociației.
3. Pentru numerele revistei ARIP ce urmează să apară, vă rugăm să ne trimiteți utimele carti pe care le-ați publicat pentru a fi recenzate sau dacă aveți colegi și prieteni în teritoriu, care au scris lucrări de interes, ne puteți trimite și recenzii la cartile domniilor lor.
4. Pentru buna funcționare a ARIP, vă rugăm, în cazul în care nu ați făcut-o deja, să vă achitați în măsura posibilităților cotizația de membru ARIP atât pe anul în curs, cât și pe anii trecuți.

Vă rugăm să vă faceți timp în aceste zile pentru a ne ajuta în chestiunile enumerate mai sus. Cu gânduri bune, M.M.”

Dintr-odată tabloul general al activităților ARIP capătă alte dimensiuni, asociația însăși pare schimbată, iar conducerea, în frunte cu dl. Ilie Rad, e mai dinamică, mai preocupată de soarta membrilor săi. Ba încă și site-ul ARIP a „ieșit din amortiție”, postând la 5 februarie a.c. un comunicat despre ediția a VII-a a Congresului. **Deci se poate!**

Dacă pentru a trezi ARIP la viață era necesară demisia noastră, atunci a meritat!...

Leca Morariu – cu redacția în pribegie (I)

Constantin Poenaru

Alexandru (Leca) Morariu (1888-1963) a fost unul dintre cei mai cunoscuți și mai activi reprezentanți ai culturii bucovinene din perioada interbelică, director al Teatrului Național din Cernăuți (1933-1935) și al Institutului de Literatură, Filologie, Istorie și Etnografie-Folclor de pe lângă Universitatea din același oraș (din 1940), unde funcționează ca profesor universitar (din 1922) și decan al Facultății de Literatură și Filozofie (între 1936-1938), președinte al Societății Muzicale „Armonia”.¹

1. Activitatea ziaristică. În paralel cu marile responsabilități publice pe care le-a avut, desfășoară o intensă activitate jurnalistică la ziarele și revistele culturale ale vremii. Nu este doar un colaborator fervent la publicații precum *Neamul românesc*, *Ion Creangă*, *Glasul Bucovinei*, *Viața nouă*, *Lamura*, *Prietenia*, *Convorbiri literare*, *Revista Moldovei*, *Flacăra*, *Floarea Soarelui*, *Ramuri*, *Făclia*, *Codrul Cosminului* și altele, dar va întemeia și va conduce el însuși revistele *Făt-Frumos* (1926-1944), *Buletinul „Mihai Eminescu”* (1930-1944), *Fond și formă* (1938, 1944), *Buletinul Institutului de Literatură*.

După debutul în presă în iulie 1908, cu un articol în *Neamul românesc*, timp de doi ani (1922-1924) răspunde de publicarea *Calendarului „Glasul Bucovinei”*, iar între 1923-1927 este secretar de redacție la revista *Junimea literară*, unde înființează suplimentul *Bibliotecile noastre*.

Pasiunea sa pentru presă era o moștenire de familie: “moșul” Silvestru Morariu Andrievici (1818-1895) fusese colaborator și redactor la *Calendarul pentru Bucovina*, editor al gazetei *Amicul poporului*, ctitor al revistei preoțești *Candela*, iar tatăl său Constantin Morariu (1854-1927), deși preot, a colaborat la *Convorbiri literare*, *Viața românească*, *Familia*, *Candela*, *Glasul Bucovinei*, *Romänische Revue* și a redactat, între 1893-1896, gazeta pentru popor *Deșteptarea*, “cu puternic impact la publicul bucovinean”.² Despre această ultimă publicație, Leca Morariu are o primă amintire de pe la cinci ani, când îl surprinde pe tatăl său scriind noaptea târziu “plecat sub lampa cu abajur verde”.³

Silit să fugă din fața ocupanților sovietici („scorpia roșie”) în două rânduri, în 1940 și 1944, de fiecare dată, „pornind în pribegie, dl. Leca Morariu și-a luat și revista și pe unde a poposit i-a dat mereu viață”, aceasta constituindu-se în „adevăratul ecou al Bucovinei martirizate și părăsite de toți”.⁴ De aceea am considerat că merită să facem cunoscute eforturile ilustrului cărturar bucovinean pentru menținerea în activitate a gazetelor pe care le conducea și redacta la Cernăuți chiar și în cele două etape ale refugiului său din fața armatelor “bolșevice”.

2. Primul refugiu (1940-1941). Prima plecare în pribegie a lui Leca Morariu și a soției sale Octavia are loc în teribila vară a lui 1940, la o lună după cele două ultimatumuri date de sovietici în 26 și 27 iunie, prin care i se cerea României să evacueze de urgență și necondiționat Basarabia (care făcuse parte din Imperiul Rus între 1812-1917) și Bucovina de Nord. Au fost câteva zile de haos, căci termenul de patru zile acordat de sovietici era prea mic pentru a putea retrage în ordine administrația civilă, instituțiile și armata română. Pe de altă parte, a fost multă confuzie și indecizie și în legătură cu reacția României, care s-a hotărât abia în 28 iunie 1940 să accepte ultimaturile și a ordonat prin Marele Stat Major să se treacă la evacuare și să se aplice întocmai Planul “Tudor”. Era însă mult prea târziu, rușii se aflau deja la porțile Cernăuțului.

Leca Morariu încearcă să rămână pe loc, atât ca să-și protejeze impresionanta bibliotecă și avutul casei, cât și dintr-un acut sentiment de afecțiune sentimentală pentru dragul său Cernăuți, dar nu rezistă decât o lună, după care “se avântă pe ceea ce el numește, pe drept cuvânt, *Drum sfânt spre libertatea românească*”.⁵ Stă o vreme la Suceava, la fratele său Victor, în 18 august era încă acolo,⁶ deși refugiații cernăuțeni se pregăteau să plece iar în bejanie din cauza unei iminente „noi invazii sovietice”.⁷

Pleacă și el, dar se oprește la Focșani, la prietenul său Ion Diaconu, profesor și folclorist, directorul revistei *Ethnos*, care îi va fi sprijin de nădejde, inclusiv material, toată viața. Chiar și în al doilea refugiu, în toamna lui 1945 primește de la acesta suma de 30.000 + 2.000 pentru corespondență, care se vroia a fi un abonament de susținere lunar pentru *Buletinul Eminescu, Fond și formă și Făt-Frumos*.⁸ Un an mai târziu, deși nu mai scotea nicio publicație la Rm.Vâlcea, Leca Morariu primește de la același Mecena suma de 50.000 lei, scriind pe cupon: „Rest de abonamente pentru revistele *Făt-Frumos, Buletinul Mihai Eminescu, Fond și formă, cucoane Leca!*”, iar în scrisoare, relativ la păraluțe: „Față de noi, de-aici, n-ai nici un dram de obligație decât să scrii la vreme potrivită pentru cultura românească, așa cum ai mai scris”.⁹

De la Focșani face dese escapade la București, unde se stabilește din toamnă, căci va preda la Universitate între 28 octombrie 1940-11 iunie 1941. Va reveni la Cernăuți la vreo șase luni după ce orașul a trecut din nou în administrația României.

Astfel, numerele 4-6/1940 și 1-3/1941 ale revistei *Făt-Frumos* au apărut la București, în Tipografia „Bucovina” a cumnatului său I.E. Torouțiu. Fascicula nr.19/1941 a *Buletinului "Mihai Eminescu"* va fi tipărită însă la Piatra Neamț, la Tip. „Lumina”¹⁰. Într-un interviu din *Pagini bucovinene* (supliment apărut în *Convorbiri literare*, nr. 10, octombrie 1988), Traian Cantemir susținea că *Buletinul „Mihai Eminescu”* ar fi dispărut în 1940, dar îl confunda cu *Buletinul Institutului de Literatură*, după cum îl corectează peste ani Nae Antonescu într-o scrisoare trimisă lui Constantin Călin și publicată de acesta în *Bucovina literară*, nr. 6 (244), iunie 2011.

În Capitală, Leca Morariu primește o bogată corespondență în legătură cu revistele pe care le scotea în calitate de director. Îi scriu: Alexandru Vasiliu-Tătăruși, fost învățător și folclorist, refugiat în comuna Drăghici-Argeș, filologul danez Kristian Sandfeld-Jensen, istoricul literar Dan Simonescu, Scarlat Preajbă, eminescologul Augustin Z.N. Pop, care îi trimite un articol și mai multe note pentru publicare¹¹, preotul, folcloristul și istoricul Dumitru Furtună, profesorul și publicistul Tiberiu Crudu, esteticianul Gáldi László, folcloristul Artur Gorovei sau istoricul literar și folcloristul „Moș Ghiță” T. Kirileanu, din Piatra-Neamț, care îi va recomanda pe tipograful Abramovici care îi va scoate *Buletinul „Mihai Eminescu”* aproape la jumătate de preț¹². În 7 aprilie 1941 Aurel George Stino, scriitor și publicist, profesor de liceu la Fălticeni, îl anunța că a trimis o recenzie a nr.4 din *Făt-Frumos* revistei *Bugeacul*, iar a nr.1 la *Păstorul Tutovei* din Bârlad (apărută în nr.3-4, aprilie 1941, p.180-181), mai târziu (29 iulie 1941) constatând admirativ: „Ați avut până și pribegia rodnică, dovadă cele câteva caiete din *Făt-Frumos*, din *M. Eminescu*, atâtea studii etc.”¹³

3. Al doilea refugiu, din 1944. În cazul celui de-al doilea refugiu, din 1944, nu a mai fost vorba de o plecare voluntară din Cernăuți ca urmare a unei hotărâri personale. Ca profesor universitar la Facultatea de Teologie, Leca Morariu a trebuit să se supună unui Ordin oficial de evacuare dat de Guvernul României sub denumirea codificată de “Operațiunea nr. 1.111”.

3.1 Ultimele zile la Cernăuți. La începutul anului 1944 el știa că plecarea sa din Cernăuți era iminentă, căci planurile de evacuare erau întocmite de Marele Stat Major al Armatei Române încă din noiembrie 1943, iar veștile despre armata sovietică care se apropia vertiginos de oraș erau tot mai alarmante. Cu toate acestea, cu o devoțiune exemplară față de multitudinea de responsabilități publice pe care le avea, Leca Morariu continuă să-și desfășoare calm și metodic toate activitățile atât la Universitate, la Catedra de Literatură, Institutul “Cernăuți” și Societatea “Armonia”, cât și în legătură cu publicațiile pe care le conducea.

În primele zile de ianuarie 1944 lucrează febril la definitivarea ultimelor materiale pentru *Făt-Frumos* nr.6/1943, iar în 8 ianuarie se duce la tipografia surdo-mușilor din Cernăuți cu manuscrisul revistei restante din anul trecut, pe care reușește să o și expedieze la abonați până la 18 februarie, când exclamă fericit în *Jurnal*: „Termin expediția *Fătului!*”¹⁴

Toată luna februarie este ocupat cu redactarea nr.1/1944 al revistei, pe care o declară gata la 17 martie. Nu scapă însă din vedere nici rezolvarea unor treburi financiare fără de care nicio apariție nu ar fi posibilă. Astfel, în 17 februarie ridică 50.000 lei subvenție de la Casa Școalelor pentru *Făt-Frumos*, care se adaugă banilor primiți de la diverși abonați. Surprinde, în aceste zile incerte de război, atât solidaritatea umană și încrederea abonaților în revista pe care o primeau, cât și grija autorităților față de o publicație culturală despre care nu se știa cât timp mai putea apărea la Cernăuți sau dacă mai putea apărea acolo unde se evacua împreună cu directorul ei.

Joi 16 martie 1944, *Făt-Frumos* nr. 1/1944 era gata, iar zilele următoare și fasciculele nr.33 și 34 din buletinele *Institutul „Cernăuți”*, pe care le expediază în grabă prin poștă, ultima operațiune efectuând-o chiar pe 20 martie, când „scorpia roșie” era la porțile orașului A doua zi, 21 martie, pentru că „timpul nu mai avea răbdare”, Leca Morariu își ia

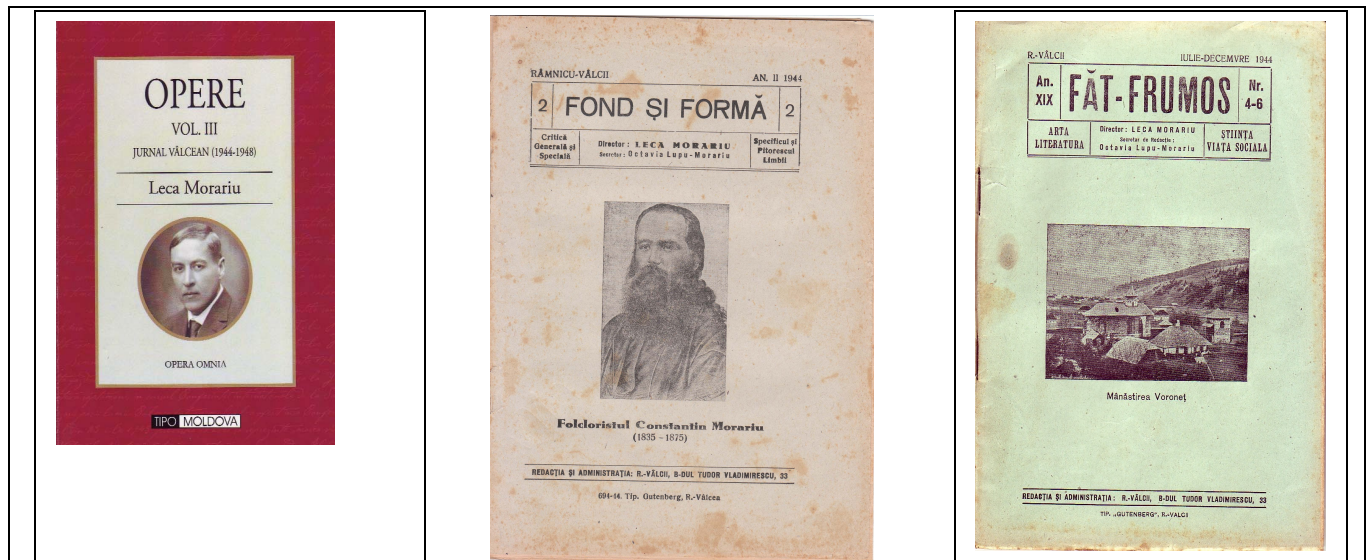
familia în grabă, restul lăzilor și bagajelor pe care nu reușise să le trimită deja în interiorul țării, la diverse adrese, prinde ultimul tren al evacuării și se duce într-un exil care nu va mai fi provizoriu, ca în 1940, ci se va prelungi până la sfârșitul vieții sale.

3.2. Evacuarea la Râmnicu Vâlcea. Deși resimțite în străfundul ființei ca o tragedie cumplit de dureroasă, părăsirea locurilor dragi și plecarea practic în necunoscut nu au constituit pentru Leca Morariu și cei mai mulți dintre sutele, miile de bucovineni evacuați un motiv de disperare, de prăbușire morală, de abandonare a activităților pe care le desfășurau în mod curent în locurile de baștină.

Din *Jurnalul* lui Leca Morariu reiese că profesorul bucovinean a părăsit Cernăuțiul pe 21 martie 1944, ajungând la Rm.Vâlcea duminică 26 martie la orele 6 seara. Era însoțit de profesorul Orest Bucevschi de la Facultatea de Teologie din Cernăuți, evacuată încă din 1941 la Suceava și apoi, în 1944, la Râmnic¹⁵. Aici erau mutate, provizoriu, și Catedra de literatură modernă și folclor a Facultății din Cernăuți, și fostul Institut de literatură, filologie, istorie și folclor “Mihai Eminescu”, redenumit Institutul “Cernăuți”, și Muzeul Bucovinei.

Ajuns la Râmnicu Vâlcea, Leca Morariu se stabilește definitiv aici, încercând să-și continue activitatea anterioară ca profesor universitar, director al nou-botezatului Institut „Cernăuți” și președinte al Societății Muzicale „Armonia”, dar și ca jurnalist și editor de reviste. Din 1944 până prin 1947, colaborează la *Unirea și Unirea poporului* (Blaj), *Revista Bucovinei*, *Gazeta Transilvaniei*, *Candela*, *Provincia* și *Altarul Banatului* (Caransebeș), dar și la *Deșteptarea* (Rm. Vâlcea, unde este și corector). Continuă să-și editeze, cu mari eforturi, propriile reviste: *Făt-Frumos* (nr.2-3/1944 și 4-6/1944), *Buletinul “Mihai Eminescu”* (nr.21 și 22 aferente anilor 1943, 1944), *Fond și formă* (un număr, în 1944), *Buletinul Institutului „Cernăuți”*, ca și *Anuarul Societății “Armonia”* (1944). La toate aceste publicații un ajutor de nădejde îl primește de la soția sa Octavia Lupu-Morariu, pe care o și trece în caseta redacțională ca secretar de redacție.

Rm.Vâlcea nu era însă decât un orașel cu nici 15.000 de locuitori, fără învățământ superior, fără teatru sau orchestră simfonică, fără reviste literare sau ziare mai importante. Când a venit Leca Morariu, aici apăreau doar *Cercul*, o foaie politică a Partidului Național-Țărănesc, o revistă *Credința noastră* și o *Gazetă pentru apărarea pensionarilor subofițeri*, precum și a tuturor scopurilor frumoase și cinstite¹⁶. De aceea, producția sa editorial-gazetărească (specializată în istorie literară, filologie, folclor, muzică) era trimisă, prin poștă, cu precădere foștilor abonați și intelectualilor bucovineni refugiați prin toată țara, doar câteva exemplare fiind date colegilor săi de la facultate și unor prieteni locali sau reprezentanți ai autorităților.

3.2.1. Făt-Frumos. Subintitulată “Revistă de literatură și folclor”, a fost înființată în ianuarie 1926 de Leca Morariu, care îi va deveni din 1930 și director. A apărut la Suceava (ian.-febr.1926 – sept.-dec. 1933), Cernăuți (ian.-febr.1934 – mai.-iun. 1940; sept. 1941– iun.1944), București (iulie 1940- iul.-aug.1941) și Rm.Vâlcea (iul. – dec.1944), câte un număr la fiecare două luni.

Chiar din prima săptămână de ședere la Rm. Vâlcea, printre nenumăratele probleme legate de instalarea la o gazdă convenabilă, despachetarea din bagaje și acomodarea cu noul oraș în care abia venise, Leca Morariu își pune la zi corespondența de la revistă, comunicându-le abonaților și prietenilor săi noua adresă unde i se putea scrie, se duce la poștă ca să aranjeze expediția noilor numere. În 2 aprilie face un prim demers la o tipografie din oraș pentru tipărirea revistei, dar prețul i se pare enorm de scump. Nici răspunsul primit de la bunul său prieten Victor P. Costa nu îl liniștește, la Lugoj neexistând nici tipografie, nici hârtie. Abia în 9 mai găsește înțelegere la tipografia „Unirea”, unde dă 28.000 lei pentru 400 ex. în 32 pagini și copertă pentru nr.2-3/1944, la care lucrează toată luna mai, fie acasă, fie la facultate, fie „în fund de codru râmnicean”. În 7 iunie, exclamă fericit: „Revista *Făt-Frumos* gata! O și expediez o parte”.

Revista nr.2-3 acoperă perioada martie-iunie 1944, drept pentru care poartă pe frontispiciu mențiunea „Cernăuți-Râmnicu-Vâlci”, dar și subtitlul „Literatură – Artă – Știință - Viață socială”, fixat încă din 1931. Formatul este 24 x 16 cm, dar numărul de pagini s-a dublat față de comanda inițială la tipografie, așa că mai plătește un supliment de 6.000 lei. În afară de articolele lui Leca Morariu, mai semnează: George Drumur și Ion Buzdugan (versuri), amândoi refugiați temporar în Vâlcea, G. T. Kirileanu (*Bucovina în manuscrisele Academiei Române*), Traian Cantemir, cu un text istro-român, Alex. Vasiliu, Cornelia Slușanschi, Aurel George Stino, Nic. Stețcu, Ion Ciocârlan, iar Bojena M. Șesan traduce *Doina* lui M. Eminescu în limba cehă. Sunt publicate și câteva versuri inedite de Ciprian Porumbescu (*Der Bukowiner Wald*). Redacția și administrația se află acasă la profesor, în str. Apostol Dumitrescu nr. 18.

Continuarea apariției revistei pe meleguri noi stârnește ecouri profunde mai ales în inimile bucovinenilor evacuați sau refugiați prin toată Oltenia, în Banat și chiar în Transilvania. Refugiat la Blaj, A. G. Stino primește cu mare emoție ultimul număr 2-3/1944 din *Făt-Frumos*, scriindu-i lui Leca Morariu la 25 iunie 1944 plin de exuberanță: „Trăiască *Făt-Frumos* cel fără moarte și întru mulți ani vrednicul, neînfricatul cărturar care (...) l-a scos la lumină! Primind revista, la ce bun să trec sub tăcere faptul că îndată am picurat câteva lacrimi peste scoarțele cicorii?”¹⁷

Leca Morariu notează aproape zilnic în *Jurnal* că a primit bani pentru abonamente și sprijin: 500 lei de la Ilie Doboș-Boca, 1.400 lei de la G. T. Kirileanu, 1.000 lei de la fratele său Aurel și încă 1.000 lei de la L. Cionca, 800 lei de la A. Vasiliu-Tătăruși, 7.000 lei de la Gh. D. Lalu din Piatra-Neamț. Până luni 17 iulie 1944 a încasat frumoasa sumă de 16.400 lei. Cum spunea Petru Rezuș la 12 august 1944, menținerea în viață a revistei *Făt-Frumos* constituia pentru toți „o datorie de conștiință”.

Fratele său Aurel vine chiar cu propunerea ca *Fătul* „să înglobeze în cuprinsul său și opera pe care ar fi s-o continue *Glasul Bucovinei*”, căci el nu reușise să o facă „să apară din nou în pribegie, după ce acasă n-a putut reapare”¹⁸ după ce își încetase activitatea în 1940.

Prof. univ. Alexe Procopovici scrie și el la 3 iulie 1944 din Sibiu, unde era refugiat cu Universitatea din Cluj: „Mi se pare că Bucovina noastră, cea intelectuală îndeosebi, nu este în zilele acestea nicăiri mai mult decât la Râmnicu-Vâlci în preajma d-tale.”¹⁹ Iar Petru Rezuș adaugă la 5 iulie 1944 din Caransebeș: „*Făt-Frumos* apare la Râmnicu-Vâlcea, *Revista Bucovinei* la Timișoara, cu aceeași dârză hotărâre, pare că ar apărea la Cernăuți din nou cotropiți de bolșevici! (...) Așa cum apare la R.V. dovedește aceeași inimitabilă linie de conduită și de crez pe care vi-l cunosc din Cernăuți și pe care nu l-a știrbit nici refugiul, nici nevoile și amarul lui...!”²⁰

Surpriza deosebită vine din partea scriitorului Em. Bucuța, care în seara de 3 august 1944, la *Cronica culturală* de la Radio București a susținut o conferință despre *Făt-Frumos*-ul de la Râmnic²¹ și despre Leca Morariu, prizonierul „Scorpiei bolșevice” din 1940, care acum și-a găsit un nou liman.

Toată vara scrie și rescrie articole pentru următorul număr al revistei, le corectează, merge la Cenzură²², la tipografie, iar la 6 octombrie poate răsufla ușurat: nr. 4-6/1944 pe „iulie-decembrie” este gata. Imediat începe expediția lui, încasând și primii bani pentru abonamente. Deși vremurile sunt tot mai grele, prietenii și cunoștii speră ca *Făt-Frumos* să mai poată apărea. Dacă la 21 martie 1946 poetul G. Voevidca întreba: „Cu *Făt-Frumos* ce faceți?”, în 12 aprilie 1949, peste cinci ani de la ultimul număr al revistei, promitea: „Pentru dragul nostru *Făt* voi prezenta manuscris, în persoană”²³, iar la 9 aprilie 1950 trimitea chiar o epigramă, semn că bucovinenii nu uitaseră încă revista și mai sperau într-o reparație a ei.

Nr. 4-6/1944 a fost ultimul din lunga existență de 19 ani a revistei *Făt-Frumos*. Editat în aceleași condiții ca și nr. 2-3/1944, s-a imprimat la Tip. „Gutenberg” din Rm. Vâlcea, redacția și administrația urmând adresa noii gazde a lui Leca Morariu: B-dul Tudor Vladimirescu nr.33.

3.2.2. Buletinul “Mihai Eminescu”. Pe lângă un *Curs Eminescu* ținut la Universitatea din Cernăuți (1922-1923), Leca Morariu scoate vreme de 14 ani, între 1930-1944, *Buletinul “Mihai Eminescu”*, mai întâi cu concursul lui Gh. Bogdan-Duică și G. Ibrăileanu. Publicația aduna la un loc “tot ceea ce considera că poate fi util în legătură cu biografia și opera luceafărului: fotografii, acte, manuscrise, amintiri, precum și studii substanțiale”.²⁵

În această a doua pribegie, la Rm. Vâlcea, în 1944 vor mai apărea doar două fascicule: nr. 21 (la 25 octombrie) și nr.22 (la 10 noiembrie). 32 pagini, format 24 x 16 cm, având același subtitlu din 1930: "Lămuriri pentru opera și viața lui Mihai Eminescu". Tip. Gutenberg din Rm.Vâlcea, redacția și administrația în str. T.Vladimirescu nr.233. Semnează în nr.21, printre alții: G.Bogdan-Duică (*Ideii din manuscrisurile lui Eminescu*), G. T. Kirileanu (*Manuscrisele lui Eminescu*), At. C. Bălăcescu (*Pământul nostru în poezia lui Eminescu*), Leca Morariu ("*Mitul Eminescu*" și *moftul cioculescu*), Liviu Marian (*Ibraim Eminovici*), Octavia Lupu-Morariu (*Eminescu în muzică*), Aug. Z. N. Pop (*Fragment "Nebunia ta..."*). Pe copertă, marele vioarist Grigori Vindireu.

NOTE:

¹ Constantin Poenaru, *Viață bucovineană în Râmnicu-Vâlcea postbelic (I)*, în „Revista română”, XV, nr. 3 (57), septembrie 2009, p. 20.

² Liviu Papuc, *Leca Morariu. Studiu monografic*, Editura Timpul, Iași, 2004, p. 18.

³ Leca Morariu, *Viață. Din carnetul unui român, prizonier în uniformă împăratului*, Ediție îngrijită și prefață de Liviu Papuc, Editura Alfa, Iași, 2001, p. 57.

⁴ C. Loghin, *Revista "Făt-frumos"*, în "Bucovina", I, 27 august 1941, p. 37. Apud Liviu Papuc, *op.cit.*, p.198.

⁵ Nicolae Cârlan, *Un năpăstuit cărturar proteic*, în "Revista română", IV, nr. 2 (12), 1998, p.12. Vezi și Leca Morariu, *Drum sfânt înspre libertatea românească*, file de jurnal (iulie 1940) publicate de N. Cârlan în "Revista română", IV, nr. 3 (13), 1998, p.15.

⁶ Leca Morariu, *Jurnal*, 1940, mss., Caietul II.

⁷ Conform Mihai Aurelian-Căruntu, *Sudul Bucovinei – regiune disputată în relațiile româno-sovieto-germane, Istorie și societate*, vol. II, Editura Mica Valahie, București, 2011, pp.239-240.

⁸ Leca Morariu, *Opere*, vol.III *Jurnal vâlcean (1944-1948)*, Ediție îngrijită și note de Liviu Papuc și Constantin Poenaru, Editura TipoMoldova (Col. Opera omnia), 2012, însemnare din 19 octombrie 1945. În continuare lucrarea e citată prescurtat *Jurnal*.

⁹ *Jurnal*, 2 februarie 1946.

¹⁰ Marian Petcu, (coord.) *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, Iași, 2012, p. 458.

¹¹ *Scrisori către Leca Morariu*, Ediție îngrijită de Eugen Dimitriu, vol. III, Suceava, 2007, pp. 20-21. În continuare lucrarea e citată prescurtat *Scrisori*.

¹² *Scrisori*, vol. II, p. 13.

¹³ *Scrisori*, vol. III, p. 188.

¹⁴ *Jurnal*, 18 februarie 1944.

¹⁵ „Universul”, nr. 132 din 15 mai 1944.

¹⁶ Vezi Horia Nestorescu-Bălcești, *Bibliografia presei vâlcene (1875-1970)*, în "Studii vâlcene", 1971, pp.75-184.

¹⁷ *Scrisori*, vol. III, p. 193.

¹⁸ *Jurnal*, 19 iunie 1944.

¹⁹ *Scrisori*, vol. III, p. 63.

²⁰ *Scrisori*, vol. III, p. 104.

²¹ Em. Bucuța făcuse aprecieri elogioase despre revista "Făt-Frumos" și în cartea poștală trimisă lui L.M. în 6 iulie 1944, din București (vezi *Scrisori*, vol. I, pp.70-71).

²² *Jurnal*, 31 august 1944.

²³ *Scrisori*, vol. III, p. 301.

²⁴ Vasile I. Posteuca, *Bucovina stăruitoare întru cinstirea și lămurirea minunii Mihai Eminescu*, în „Convorbiri literare”, LXXII, nr.6-7-8-9, iunie.-septembrie 1939, p.930.

Mircea Popa – la 75 de ani

Este un istoric recunoscut al presei transilvănene, autor al unor lucrări de sinteză în domeniu, cu scrieri și preocupări importante de critică și istorie literară, literatură comparată, istoria cărții și a tiparului, biblioteconomie – cum se menționează în CV-ul său profesional de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, unde este profesor. Din 1997 ține un curs special de Istoria presei românești.

Născut la 29 ianuarie 1939 în localitatea Lazuri de Beiuș, județul Bihor, surprinde pe cei care îl ascultă sau îl citește cu ideile sale directe și curajoase, adesea împotriva canonului public actual, fiind perceput ca o personalitate dinamică, inteligentă, dar incomodă. S-a risipit în nenumărate direcții, semn al polivalenței sale creatoare, fără a da o lucrare monumentală de referință, deși bibliografia sa numără zeci de cărți importante, care feliază însă istoria literaturii și presei după autori, teme și perioade.

Membru al Asociației Române de Istorie a Presei și participant la toate congresele anuale ale acestei asociații, și-a pus semnătura pe o mulțime de cărți valoroase care luminează diverse aspecte ale istoriei presei cu rol deosebit în cultura românească. Să amintim doar câteva dintre ele: *Istoria presei literare românești din Transilvania până în 1918* (1980) și *Istoria presei românești din Transilvania de la începuturi pînă în 1918* (2003), amândouă în colaborare cu Valentin Tașcu, *Reviste românești din Transilvania interbelică* (1999), *Presa și ideea națională* (ed. II, 2002), *Presa mehedinteană* (2004).

ULTIMA ORĂ: E-mail primit pe 20 februarie de la ec. Mihaela Radu, director al Bibliotecii Județene "Nicolae Iorga" din Ploiești: "Mulțumim frumos. Sperăm într-o colaborare fructuoasă".

DECANUL ISTORICILOR PRESEI ROMÂNE LA 90 DE ANI

Întâlniri neconvenționale cu Ion Hangiu

La 16 februarie, istoricul literar **Ion Hangiu**, născut pe meleaguri vâlcene la Horezu, a împlinit venerabila vârstă de 90 de ani. Presa din România, pentru studiul căreia și-a dedicat peste 55 de ani din viață, mai mult a tăcut decât a vorbit la acest moment aniversar.

A văzut lumina zilei la 16 februarie 1924, ca fiu de țărani. Absolvă școala primară în orașul natal, apoi școala profesională la Drăgășani (1937-1940), după care urmează primele două clase la Liceul „Al. Lahovari” din Râmnicu Vâlcea, completate la Sibiu la Liceul „Gh. Lazăr” (1942-1946). Studii universitare la București, la Facultatea de Litere (1946-1949) și Facultatea de Drept (întreruptă în 1948). După un an (1949-1950) merge ca profesor de limba și literatura română la Horezu, revine în București, ca redactor la Editura Politică (și profesor la licee bucureștene), redactor la Editura Didactică și Pedagogică (1958-1966), expert și secretar al Comisiei de Științe Sociale și Umane la Centrul Național al Cercetării Științifice (din 1966). Conform enciclopediei online crispedia.ro, între 1971 și 1996 a fost secretar general al Societății de Științe Filologice din România, sub patronajul căreia a înființat revista „Limbă și literatură română pentru elevi”, pe care o conduce până în 1996, fiind în același timp și redactor-șef al publicațiilor „Limbă și literatură” și „Buletinul Societății de Științe Filologice”.

După câteva incursiuni în studiul clasicilor literaturii române, Ion Hangiu se dedică cercetării cu precădere a istoriei presei literare românești. Debutează cu volumul *De la tiparnița lui Macarie la Combinatul Poligrafic* (1959), urmat de cele două volume din *Presa literară românească. Articole-program de ziare și reviste. 1789-1948*, cu o introducere de D. Micu, în 1968. Peste 10 ani, publică lucrarea *Reviste și curente în evoluția literaturii române* (1978).

Consacrarea definitivă o cunoaște I. Hangiu în 1987, prin *Dicționar al presei literare românești. 1790-1982*, actualizat și intitulat la a doua ediție *Dicționarul presei literare românești. 1790-1990*, apărut în 1996 și răsplătit cu Premiul „B.P. Hasdeu” al Academiei Române. În anul 2006, a publicat *Panorama presei românești contemporane.*, iar doi ani mai târziu – *finit coronat opus* – își încheie activitatea de cercetare cu cele patru volume din *Presa românească de la începuturi până în prezent. Dicționar cronologic. 1790-2007*. Lucrare de anvergură, cuprinde nu doar descrierea publicațiilor, ci și articolele-program ale acestora.

L-am întâlnit prima dată pe Ion Hangiu la Iași, în primăvara lui 2009. Avea deja 85 de ani, dar se ținea încă drept și cu mintea ascuțită. Venisem amândoi ca invitați la al II-lea Congres național de istorie a presei, ale cărui lucrări se țineau în aula și sălile Universității particulare “Petre Andrei”. M-a prezentat acestuia, într-o pauză de cafea, profesorul Marian Petcu, de la Facultatea de Jurnalism și Comunicare a Universității București, spunându-i că sunt vâlcean ca și el. Mi s-a părut că nu prea a fost încântat de întâlnirea cu un conjudețean. Aveam să aflu în curând că era nemulțumit de felul cum era tratat de forurile culturale și administrative vâlcene, care i-au refuzat câteva inițiative culturale, poate și pentru că și înainte de 1989 și după aceea nu a făcut nici un fel de jocuri politice. În schimb, culturnicii vâlceni făceau sluj în fața unui fost membru supleant al CC al PCR, un romancier, tot vâlcean și el.

A doua oară l-am găsit la Biblioteca Academiei, în Sala cataloagelor, verifica pentru a suta oară o serie de date despre publicațiile incluse în cele patru volume masive, ce vor însuma la tipar 3286 de pagini, din *Dicționarul cronologic*. Și acum era mâhnit, căci unii istorici ai presei, aflând de iminenta apariție a acestei opere monumentale, îi contestau parțial metoda de lucru, puneau la îndoială necesitatea ei științifică. Critica acestora se referea în primul rând la selecția dură făcută în enorma masă de publicații apărute, el reținând doar 1029 de titluri, atât din presa din România, cât și din cea din exil. Vol. I cuprinde perioada 18 februarie 1790 - decembrie 1916, vol. II: 3 ianuarie 1917 - decembrie 1944, vol. III: 1 ianuarie 1945 - 21 decembrie 1989, iar vol. IV: 22 decembrie 1989 - decembrie 2007.

Am mai avut și alte câteva întâlniri neconvenționale, inclusiv telefonice, seara nu prea târziu „căci profesorul se odihnește”, dar despre toate acestea – într-un număr viitor.

Ziarele județene de până la 1989

Acum 46 de ani, pe vremea aceasta, după reforma administrativ-teritorială din 1968, în fiecare județ nou a început să apară câte un ziar cotidian (transformat prin 1974 în săptămânal), care avea misiunea de a transmite politica P.C.R. la nivel local, acordând spații largi, aproape exclusiv problemelor din județul respectiv. După modelul „Scânteia”, organul central al P.C.R., ziarele locale erau inevitabil impregnate de ideologia comunistă, mai ales că erau editate de consiliile județene ale Partidului Comunist Român. Aceasta nu însemna însă că nu erau publicate și articole fără un conținut politic marcant, precum pagini literare (cu poezii, proze, note critice) sau de divertisment, însemnări de călătorie, cronică muzicale sau teatrale, evocări istorice sau ale trecutului cultural-artistic etc.

Timp de două decenii, aceste publicații au constituit singurele mijloace de informare despre viața județelor respective, alături de gazetele de uzină și foile volante ocazionale. Tot în ele, însă, sau în suplimentele culturale editate de două-trei ori pe an, și-au făcut debutul și s-au afirmat creatori locali de poezie, proză, epigrame, critică și istorie literară, desenatori, artiști plastici, fotografi amatori sau chiar muzicieni.

Subiectul merită o cercetare amănunțită, pe județe, pentru a vedea ce impact social, politic și cultural au avut aceste publicații în viața comunităților locale. **Iată o listă de asemenea cotidiene județene, devenite mai apoi săptămânale, despre care așteptăm să ne trimiteți cercetările voastre.**

<p>Alba (Alba Iulia): <i>Unirea</i> Arad: <i>Flacăra roșie, Vörös Lobogó</i> (maghiară) Argeș (Pitești): <i>Secera și ciocanul</i> Bacău: <i>Steagul Roșu</i> Bihor (Oradea): <i>Crișana, Fáklya</i> (maghiară) Bistrița-Năsăud (Bistrița): <i>Ecoul</i> Botoșani: <i>Clopotul</i> Brașov: <i>Drum nou, Brassói Lapok</i> (maghiară), <i>Karpaten Rundschau</i> (germană) Brăila: <i>Înainte</i> Buzău: <i>Viața Buzăului</i> Caraș-Severin (Reșița): <i>Flamura</i> Călărași: <i>Vremuri noi</i> Cluj (Cluj-Napoca): <i>Făclia, Igazság</i> (maghiară) Constanța: <i>Dobrogea nouă</i> Covasna (Sfântu Gheorghe): <i>Cuvîntul nou, Megyei Tükör</i> (maghiară) Dâmbovița (Târgoviște): <i>Dâmbovița</i> Dolj (Craiova): <i>Înainte</i> Galați: <i>Viața nouă</i> Giurgiu: <i>Steagul roșu</i> Gorj (Târgu-Jiu): <i>Gazeta Gorjului</i> Harghita (Miercurea-Ciuc): <i>Informația Harghitei, Hargita</i> (maghiară) Hunedoara: <i>Drumul Socialismului, Steagul roșu</i> (la Petroșani)</p>	<p>Ialomița (Slobozia): <i>Tribuna Ialomiței</i> Iași: <i>Flacăra Iașului</i> Maramureș (Baia Mare): <i>Pentru socialism cu supliment Maramureș, Bányavidéki Fáklya</i> (maghiară) Mehedinți (Drobeta Turnu Severin): <i>Viitorul</i> Mureș (Târgu-Mureș): <i>Steaua roșie, Vörös Zászló</i> (maghiară) Neamț (Piatra Neamț): <i>Ceahlăul</i> Olt (Slatina): <i>Oltul</i> Prahova (Ploiești): <i>Flamura Prahovei</i> Satu Mare: <i>Cronica sătmăreană, Szatmári Hírlap</i> (maghiară) Sălaj (Zalau): <i>Năzuința</i> Sibiu: <i>Tribuna Sibiului, Hermannstädter Zeitung</i> (germană) Suceava: <i>Zori noi</i>, supliment <i>Suceava</i> Teleorman (Alexandria): <i>Teleorman</i> Timiș (Timișoara): <i>Drapelul roșu</i> cu supliment <i>Generații, Neue Banater Zeitung</i> (germană), <i>Szabad Szó</i> (maghiară), <i>Pravda</i> (sârbo-croată) Tulcea: <i>Delta</i> Vaslui: <i>Vremea nouă</i> Vâlcea (Râmnicu-Vâlcea): <i>Orizont</i> Vrancea (Focșani): <i>Milcovul</i></p>
---	--

STUDII • CERCETĂRI • EVENIMENTE

• **Biblioteca Județeană Argeș** a deschis în perioada 3-14 februarie a.c. expoziția comemorativă *“Un cărturar în Epoca Luminilor”*, dedicată lui **Dinicu Golescu** (7 februarie 1777 – 5 octombrie 1830), patronul spiritual al respectivei instituții. Fiu al marelui ban al Țării Românești Radu Golescu și al Zoîței Florescu, marele cărturar român este cunoscut îndeosebi pentru cartea sa *Însemnare a călătoriei mele, Constantin Radovici din Golești, făcută în anul 1824, 1825, 1826*, tipărită la Buda în 1826 și considerată a fi un adevărat reportaj “avant la lettre”. Mai puțin se vorbește, din păcate, despre contribuția esențială a lui Dinicu Golescu la apariția presei românești. Încă din 1827, la Berlin fiind, va scoate, împreună cu redactorii Ioan Mihail C. Rosetti și Anastasie I. Lascăr, prima publicație periodică în limba română, *Fama Lischii pentru Dația*, din care se cunosc șapte numere, unul aflat la Biblioteca Muzeului Bruckenthal din Sibiu. Revenit în țară, pune bazele unei societăți literare împreună cu Ion Heliade Rădulescu, între ale cărei zece scopuri se regăsea și “fondarea de jurnale sau gazete în limba română”. De aceea, Dinicu Golescu va fi unul dintre sprijinitorii apariției *Curierului Românesc* la 8/29 aprilie 1929, la București, obținând autorizația de tipărire și contribuind, se pare, și la redactarea prospectului gazetei.

• **Istoria presei turdene** se cheamă lucrarea jurnalistului Emil Halastuan, de la *Ziarul 21*, postată încă din 2011 pe site-ul slideshare.net. Este o relatare subiectivă despre periodicele apărute după 1989, făcută de un om implicat direct în fenomenul presei din Turda. Lucrare documentară pe care o vom reproduce într-un număr viitor al BIP.

• **Vestea** (octombrie 2009), periodic social-cultural editat de Primăria Mehadia (Caraș-Severin) și Societatea literar-artistică „Sorin Titel” din Banat, pe care l-am citit recent, lansează o **ipoteză de cercetare** uluitoare: **primul ziar în limba română ar fi apărut la Oravița (1818-1820), prin meritul unui aromân, Ioan Constantini**. Ea este preluată de pe blogul vestea.wordpress.com, unde a fost publicat studiul „Din istoria presei bănățene”, semnat de redactorul șef Nicolae Danciu Petniceanu. Acesta se bazează pe datele furnizate de Vasile V. Munteanu în lucrarea sa *Contribuții la Istoria Banatului*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990, p.203. Chiar dacă pare improbabilă, având în vedere absența acestei ipoteze din multele istorii ale presei apărute după 1989, inclusiv din monumentală „Istoria jurnalismului din România în date” (2012), coordonată de Marian Petcu – nu strică o cercetare mai atentă prin arhivele din zonă, mai ales cele ecleziastice. Studiul dlui. N.D.Petniceanu oferă alte informații prețioase. Astfel, **pe vremea Imperiului Austro-Ungar (1771-1919)** în zonă ar fi apărut 203 publicații în română, germană, maghiară, sârbă, 17 dintre ele în 2-3 limbi, semn convingător despre multiculturalismul care coexistă pașnic aici, iar **pe vremea României Mari (1919-1941)**, 297, între care și câte o publicație în limbile bulgară și esperanto.

• **American Journalism Historians Association** (Asociația Istoricilor Presei Americane) a fost fondată în 1981 și are ca scop stimularea cercetării și a predării istoriei presei, răspândirea în rîndurile tot mai largi ale populației a studiilor de comunicare de masă. Principalul eveniment de grup al Asociației în acest an îl constituie cea de-a **33-a Convenție anuală** ce se va ține între 9-11 octombrie a.c. la St.Paul, Minnesota. Evenimentul a fost anunțat și pregătit până la detalii concrete de participare încă de la sfârșitul anului trecut, deci cu aproape un an înainte (**atenție, români!**). Am reușit să stabilim un prim contact cu AJHA, cărora le vom trimite nr.1 și 2 ale BIP însoțite de scurte abstracte în lb.engleză ale principalelor articole publicate. Există posibilitatea să primim o **invitație specială** la Convenție și chiar să prezentăm acolo o mini-expoziție a celor peste 20 de reviste manuscrise “editate” de noi în perioada 1965-1970.

Europeana 1914-1918.eu este un site internațional uriaș, cofinanțat de Uniunea Europeană și dedicat celebrării a 100 de ani de la izbucnirea Primului Război Mondial. El adună și oferă pe mai multe link-uri un număr impresionant de povestiri neștiute și istorisiri oficiale despre Prima mare conflagrație mondială. Aceste resurse documentare provin de la biblioteci și arhive din întreaga lume, alături de obiecte și amintiri personale de familie din toată Europa. Este un site interactiv, căci se îmbogățește de la o zi la alta cu noi și noi contribuții documentare (texte, imagini, filme, povestiri de familie, evocări istorice, extrase din ziare sau cărți), care sunt puse benevol la dispoziția tuturor ce trec „pragul” acestei vaste enciclopedii online.

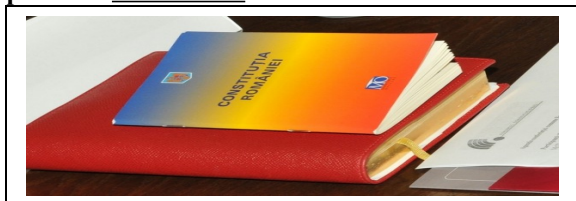
În acest context, salutăm ideea inspirată a organizatorilor **Congresului Național de Istorie a Presei de la Galați** din acest an de a propune ca temă „Presa Primului Război Mondial” și sperăm ca măcar o parte dintre lucrările prezentate acolo să fie trimise pentru a fi inserate într-una din secțiunile site-ului.

Să încheiem cu sloganul site-ului Europeana 1914-1918: **Descoperiți. Învățați. Cercetați. Utilizați. Împărtășiți celorlalți.**

■ Colaboratori la Noua CONSTITUȚIE ■

Proiectul Noii Constituții a României, aflată în dezbatere la Parlament și Curtea Constituțională, are și un **amendament propus de noi** în mai anul trecut și acceptat dintre cele 7000 trimise pe adresa Forumului Constituțional. Art.30 alin.(4) din Constituția în vigoare zice: „Nici o publicație nu poate fi suprimată”. Noi am adăugat și „suspendată”, așa cum prevedea și Constituția din 1923. Astfel că actuala formulare a Comisiei de redactare a Noii Constituții este: „Niciun mijloc de comunicare în masă nu poate fi suspendat sau suprimat”. Vom reveni.

Aniversări – februarie și martie

- **1 februarie 1984:** *Cristina Lazăr*, preparator univ. la Univ. „Ovidius” Constanța.
- **16 februarie 1960:** *Mariana Cernicova-Bucă*, conf.univ.dr. la Univ. „Tibiscus” Timișoara.
- **18 februarie 1955:** *Ilie Rad*, reputat prof.univ.dr. la Univ. „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, președintele Asociației Române de Istorie a Presei, autor sau coordonator al mai multor volume de teoria și istoria presei.
- **19 februarie 1952:** *Ion Zănea*, prof.univ.dr. la Univ. din Oradea.
- **21 februarie 1951:** *Petre Cichirdan*, scriitor, artist plastic și publicist, director al mai multor reviste de cultură din Rm.Vâlcea – *Cultura vâlceană*, *Povestea vorbii 21*, *Seniorii*, *Forum*, ca și al site-ului culturaasrmundi.ro.
- **2 martie 1963:** *Iulian Boldea*, prof.univ.dr. la Univ. „Petru Maior” din Târgu-Mureș.
- **3 martie 1950:** *Dumitru Vlăduț*, conf.univ.dr., decanul Facultății de Drept la Univ. „Tibiscus” din Timișoara, critic, teoretician și istoric literar, participant la primul Congres Național de Istorie a Presei de la Macea (Arad) în 2008, colaborator la *Revista Română de Istorie a Presei*.
- **4 martie 1974:** *Mădălina Lasca-Voinea*, lect.univ.dr. la Univ. „Ovidius” din Constanța.
- **22 martie 1955:** *Doina Rad*, prof.dr., publicist.
- **30 martie 1978:** *Mariana Tocia-Banață*, asist.univ.dr. la Univ. „Ovidius” din Constanța.

● **Société pour l’Histoire des Médias** are un site documentar intitulat histoiredesmedias.com, care oferă o bibliografie impresionantă de autori și titluri de cărți sau studii privind istoria presei apărute în ultimii ani. Iată câteva apariții din luna februarie a.c.

BALZAC Honoré de, *Balzac journaliste. Textes réunis et présentés par Marie-Eve Thérenty*, Paris, Éditions Flammarion, 2014, 400 p.

CARVALHEIRO José Ricardo (dir.), *Media, Gender and the Past : Qualitative approaches to broadcast audiences and memories*, LabCom Books, 2013.

FAVRE Muriel, *La propagande radiophonique nazie*, Bry-sur-Marne, Ina Editions, 2014, 158 p.

HUGO Victor, *Hugo journaliste. Articles et chroniques choisis et présentés par Marieke Stein.*, Paris, Éditions Flammarion, 2014, 460 p.

KAJABIKA Vindicien V., *Industrie télévisuelle du troisième millénaire : Les sources de référence de la télé-réalité*, ABM Editions, 2014, 185 p.

● **Prima donație de reviste** a venit din partea dnei. Cornelia Georgescu, fostă bibliotecară la Curtea Constituțională, pensionată de curând. Este vorba de un splendid volum legat la Editura Librăriei I.G. Hertz cuprinzând primele 50 de numere din *Gazeta Noastră Ilustrată*, dintre 28 septembrie 1928 – 28 martie 1929. Revista apărea de două ori pe săptămână și, conform programului enunțat de directorul Victor Eftimiu în “Cuvântul înainte” din nr.1, dorea să facă cunoscute cititorilor “*operele marilor scriitori ai lumii, imaginile pictorilor celebri și să trezească interesul acestora pentru asemenea opere literare și artistice*”.

● **“Franța, campioană a lumii la cenzura pe Twitter”**, titrează organizația de presă ne-aliniată Rețeaua Voltaire pe site-ul său voltage.net.org. Astfel, în 2013 societatea Twitter a primit 352 cereri de suprimare, din care 306 din partea autorităților franceze, adică 87 %.

● **Universitatea “Transilvania” din Brașov** publică pe site-ul său unitbv.ro, în format PDF, teza de doctorat *Reviste și grupări literare brașovene din secolul al XX-lea*, susținută de Daniela Mihaela Florescu în 2013 (cond. științific, prof.univ.de. Ovidiu Moceanu). În cele 785 de pagini și 9 anexe se face o descriere cronologică a publicațiilor apărute în diferite perioade: la început de secol, perioada interbelică, anii 1944-1989, apoi 1990-2000. Sunt prezentate o serie de portrete de personalități, conducători și redactori de publicații literare, aspecte ale literaturii oglindite în revistele liceelor brașovene, precum și un capitol de istorie orală – “Revista Astra povestită de oamenii implicați în fenomenul Astra”.

● **Un site cultural interesant**, intitulat “*altmarius. Cultură și spiritualitate*”, se găsește la adresa altmarius.ning.ro. Alături de numeroasele secțiuni și pagini pe diverse teme culturale, precum lumea cărții, muzică, film, geografie, filosofie, idei, poezie, proză, politică, teatru, știință, există și o pagină specială altmariuspress.com cu materiale privind istoria presei scrise. Cu 3-4 ani în urmă aceasta se afla pe altmarius.blogspot.com și era mult mai bogată în informații și mai atractivă.

VEȘTI DE LA MUZEUL PRESEI “SEVER BOCU” DIN JIMBOLIA

■ Premiul “Mihail Avramescu”

Marti, 28 ianuarie 2014, a avut loc decernarea premiului “Mihail Avramescu” care se acordă unui scriitor consacrat, premiu înmănat de primarul orașului, Dariu Adrian Postelnicu. Laureatul de anul acesta a fost profesorul și scriitorul Dragomir Ciobanu, care, până în prezent, a publicat mai bine de zece lucrări, atât de beletristică, cât și opere cu caracter monografic. Premiul poartă numele preotului și scriitorului Mihail Avramescu (1909-1984), care provine dintr-o familie evreiască, dar care s-a convertit la ortodoxie, păstrând sufletele credincioșilor din Jimbolia mai mulți ani, și care s-a afirmat și ca scriitor prin două lucrări literare publicate postum.

■ Manifestare omagială – Petre Stoica

Vineri, 14 februarie 2014, Muzeul Presei a găzduit o manifestare omagială dedicată poetului Petre Stoica, ctitorul acestei instituții unicat în țară, care ar fi împlinit 83 de ani dacă nu se stingea prematur în 2009. Evenimentul a fost deschis de prof. Ștefan Mleșniță, directorul onorific al muzeului, după care au luat cuvântul viceprimarul Daniel Gorgan și fostul primar Mircea Romanu, iar la eveniment au participat reprezentanți ai autorităților locale, ai Consiliului Local, dar și un număr mare de elevi și profesori ai Liceului Tehnologic din localitate, dornici de a afla lucruri noi despre cel care a fost poet (unul dintre întemeietorii spirituali ai “generației 60”) traducător, publicist, colecționar de presă și bibliofil român veritabil catalizator al întregii vieți culturale a orașului, unde se stabilise de câțiva ani, reușind să deschidă în 2007 acest muzeu, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei. **Mona Crasnoșanu**)

CORESPONDENȚĂ DIN GERMANIA

Stimate domnule Poenaru

În primul rând sunt măgulit de atenția pe care mi-o acordați. Vă felicit pentru inițiativă și vă doresc succes. Eu aș avea foarte multe lucruri de povestit. Vă voi scrie pentru început câteva gânduri.

Mă văd nevoit să încep cu vestea cea mai importantă. Am plecat de la muzeu din motive familiale. De doi ani sunt cu familia lângă Dortmund, soția este medic, iar copilul este în clasa I. Anii de la muzeu au fost cei mai frumoși. Am scos 3 cărți - se pot găsi cu Google, la imagini - am scris articole pentru Magazin istoric și am îmbogățit colecția prin toate mijloacele pe care le-am avut, umblând cu căciula în mână peste tot - prieteni, cunoscuți, colecționari, biblioteci, instituții etc. Am pus bani din buzunar pentru numerele 1 ale noilor publicații, am cumpărat piese de la colecționari. În primul rând am găsit donatori, dovada fiind lunga listă aflată pe site-ul muzeului. Partea văzută a muncii mele se află pe acest site. Există o parte nevăzută, cel mai important aspect fiind legat de... clandestinitatea demersurilor mele. Am cărat cu geanta și plasele colecții întregi, cărți despre presă. Multe le-am trecut în registre și le-am așezat în rafturi fără ca nimeni să știe. O bucurie neîmpărtășită parcă nu e o bucurie... Pe de altă parte, nu știu pentru cine am dus acolo atâtea lucruri. Nu sunt cercetători și nu a venit niciodată un profesor de română, istorie, geografie etc. să se intereseze de o revistă, de un articol... Mă întreb cum predau oamenii ăștia, fără să citească o revistă literară sau de istorie, pentru că bănuiesc că nu au bani să le cumpere. Așa că sunt singurul care m-am folosit de colecție pentru scrierea cărților.

În legătură cu ceea ce faceți dvs., vă rog să trimiteți primul număr și muzeului. Aveți dreptate - există mulți veleitari, oameni care și-au pierdut demult pasiunea, curiozitatea și fac istorie a presei doar pentru CV, copind ce au scris alții. Cel puțin în Timișoara nu întâlnești decât câțiva oameni în biblioteci sau la Arhive. Nici mie nu mi-a plăcut praful, dar dacă altfel nu se poate... Pentru studii cred că este nevoie de o metodologie, pentru ca aceia care doresc să colaboreze la revista dvs. să lucreze unitar. Păcatul mare este că bibliotecile județene au frânturi de colecții. Fără colecția Bibliotecii Academiei Române este greu de lucrat. Monumentala lucrare a dlui. Petcu trebuie îmbunătățită, important fiind faptul că ea este o bază de lucru.

Într-adevar tonul primului nr. a fost cam tare, chiar dacă justificat. Pentru un ton mai convingător este nevoie numai de argumentație. Voi reveni. Mult succes. Cu toată considerația,

Vali Corduneanu,
fost director al Muzeului Presei “S.Bocu” din Jimbolia

Istoria Presei în muzeele lumii

Newsmuseum – Muzeul Presei din Washington

Newsmuseum este cel mai mare Muzeu al Presei din lume, având o suprafață desfășurată de 60.000 km², și se află amplasat pe Ave: Pennsylvania într-un cartier de muzee din preajma Casei Albe, la Washington. Această “catedrală mondială a presei și a jurnalismului”, cum mai este denumită, a fost construită timp de zece ani și a costat 450 milioane de dolari.

Newsmuseum este cel mai mare Muzeu al Presei din lume, având o suprafață de 60.000 km², și se află amplasat pe Ave: Pennsylvania într-un cartier de muzee din preajma Casei Albe, la Washington. Această “catedrală mondială a presei și a jurnalismului”, cum mai este denumită, a fost construită timp de zece ani și a costat 450 milioane de dolari. Permanent organizează peste o sută de evenimente diverse de istoria presei.

Inaugurat în 11 aprilie 2008, muzeul oferă o retrospectivă amplă asupra istoriei presei din SUA și întreaga lume, de la inventarea tiparului până în zilele noastre, în era digitală. Vizitatorii – și au fost peste 2,5 milioane până acum – pot vedea zeci de expoziții permanente de documente și fotografii, facsimile după prima pagină a peste 800 de ziare de pe mapamond, pot viziona mii de ore de filme documentare sau participa la jocuri interactive (în care pot fi oricare dintre membrii unei redacții), toate fiind dispuse în 14 galerii și 20 de amfiteatre.

Există și un Memorial al Jurnaliștilor care și-au pierdut viața sau au fost grav răniți în misiuni periculoase de obținere a informațiilor, cu peste 1900 de nume înscrise pe plăci de sticlă. Se păstrează aici și unele obiecte personale sau aparate profesionale ale acestora, cum ar fi laptopul lui Daniel Pearl (1863-2002), ziarist cu dublă cetățenie, americană și israeliană, răpit și ucis de Al-Qaeda în Pakistan, bloc-notesul însângerat al lui Michael Weisskopf (n.1946), rănit grav într-un atac cu grenade în timpul războiului din Irak, automobilul Datsun 710 în care și-a găsit sfârșitul ziaristul Don Bolles (1928-1976) în urma exploziei unei bombe amplasate sub mașină în timpul unei investigații privind afacerile necurate ale Mafiei.

“Marele hol al informației” stă mărturie pentru uriașul progres tehnic înregistrat în acest domeniu, cele mai admirate aparate fiind un helicotper al unui canal de televiziune și un satelit de telecomunicații suspendat într-un atrium uriaș. Sunt expuse și alte obiecte care au aparținut unor ziariști celebri, precum legitimația de presă a lui Ernest Hemingway, corespondent de război în Europa în 1944, un pick-up lovit de gloanțe utilizat de “Time magazine” la Sarajevo etc.

Muzeul are mii de angajați, buget de milioane de dolari, preț de intrare: 22 dolari. Site: newseum.org.

Muzeul Presei din Ploëmeur (Franța). Un muzeu născut dintr-o inițiativă particulară, fără fonduri guvernamentale, fără sprijin oficial. Are peste 70.000 de piese de arhivă, între care se găsesc coti-diane și săptămânale regionale, departamentale, franceze și străine, cea mai veche apariție datând din 1789.

Fondatorul acestui muzeu este Claude Charbonneau, care a început să colecționeze publicații vechi de prin 1970, apelând apoi la prieteni, cunoscuți sau diverși colecționari. În 1989 a creat Asociația „L’Histoire au Quotidien”, ceea ce i-a permis să capete un statut juridic și să poată negocia cu colectivitățile locale obținerea unor subvenții și a unui local pentru depozitarea și expunerea pieselor colecționate. După lungi discuții cu autoritățile, și-a dat seama că ... trebuie să se ajute singur! Așa că, împreună cu soția muncește câteva luni să pună în ordine mii de publicații și amenajează muzeul la subsolul casei lor din Ploëmeur (Morbihan), o comună din nord-vestul Franței, pe țărmul breton. Site: museepresse.org. Adresa de contact: museepresse.ploemeur@aliceadsl.fr.

Director: CONSTANTIN POENARU

Redacția: C. P. 5-50, 053020 București, 5 • tel. 0745/95.29.81

Adresa de contact online: ccpoenaru@gmail.com